

OBSAH

Úvod (<i>J. Ehrmann</i>)	13
OBECNÁ ČÁST	17
1 Metabolismus žlučových barviv (<i>P. Schneiderka</i>)	19
1.1 Metabolismus hemu	19
1.1.1 Struktura porfyrinů	19
1.1.2 Syntéza hemu a vznik hemoglobinu	20
1.1.3 Degradace hemoglobinu	22
1.1.4 Štěpení hemu a vznik bilirubinu	22
1.2 Bilirubin a jeho další přeměna	24
1.2.1 Transport bilirubinu do jater	24
1.2.2 Konjugace a sekrece bilirubinu	25
1.2.3 Osud bilirubinu ve střevě	26
1.3 Žluč	26
1.3.1 Žlučové kyseliny	26
1.3.2 Složení a sekrece žluči	30
2 Patobiochemie vzniku a eliminace žlučových barviv (<i>P. Schneiderka</i>)	31
2.1 Hyperbilirubinemie	31
2.1.1 Hyperbilirubinemie s převážně nekonjugovaným bilirubinem	32
2.1.1.1 Hyperbilirubinemie při zvýšené tvorbě nekonjugovaného bilirubinu a snížené konjugaci	32
2.1.1.2 Hyperbilirubinemie při sníženém vychytávání nekonjugovaného bilirubinu	33
2.1.2 Hyperbilirubinemie s převážně konjugovaným bilirubinem	34
2.1.2.1 Hyperbilirubinemie při poruše sekrece bilirubinu do žluče	34
2.1.2.2 Hyperbilirubinemie při intrahepatální a extrahepatální poruše odtoku žluči	35
2.1.2.3 Familiární benigní rekurentní intrahepatální cholestáza	35
3 Diagnostický postup u ikterických stavů	37
3.1 Anamnéza (<i>J. Ehrmann</i>)	37
3.1.1 Opěrné body anamnézy	37
3.1.2 Příznaky	39
3.2 Objektivní nález (<i>I. Krč</i>)	42
3.2.1 Změny na kůži	42
3.2.2 Změny na ostatních částech těla	44
3.3 Biochemické vyšetření (<i>P. Schneiderka</i>)	45
3.3.1 Testy zaměřené na poruchy v tvorbě a vylučování žluči	45
3.3.2 Testy prostupnosti a integrity membrán hepatocytu	50
3.3.3 Testy poruch metabolických funkcí	53

3.3.4	Chromosekreční testy	59
3.4	Hematologické vyšetření (<i>I. Krč</i>)	59
3.4.1	Vyšetření základních hodnot krevního obrazu	59
3.4.2	Morfologie erytrocytů v nátěrech	60
3.4.3	Další hematologické laboratorní parametry	61
3.4.4	Koagulační faktory u ikterických stavů	63
3.5	Imunologické vyšetření (<i>P. Husa</i>)	64
3.5.1	Antinukleární protilátky (ANA)	65
3.5.2	Protilátky proti hladkému svalu (SMA)	65
3.5.3	Protilátky proti mikrozomům jater a ledvin 1. typu (LKM-1)	65
3.5.4	Protilátky proti solubilním jaterním antigenům (SLA)	65
3.5.5	Protilátky proti asialoglykoproteinovému receptoru (anti-ASGPR) ...	66
3.5.6	Protilátky proti jaternímu a pankreatickému antigenu (anti-LP)	66
3.5.7	Anticytosolové protilátky 1. typu (anti-LC1)	66
3.5.8	Antimitochondriální protilátky (AMA)	66
3.5.9	Protilátky proti cytoplasmě neutrofilů (pANCA)	67
3.6	Nádorové markery (<i>P. Schneiderka</i>)	67
3.7	Virologické vyšetření (<i>P. Husa</i>)	67
3.8	Bakteriologické vyšetření (<i>P. Husa</i>)	68
3.9	Zobrazovací metody (<i>V. Procházka</i>)	68
3.9.1	Nativní snímek břicha	69
3.9.2	Ultrasonografie (USG)	70
3.9.3	Endoskopická ultrasonografie (EUS)	72
3.9.4	Počítačová tomografie (CT)	72
3.9.5	Magnetická rezonanční cholangiografie (MRC)	73
3.9.6	Cholescintigrafie	73
3.9.7	Pozitronová emisní tomografie (PET)	73
3.9.8	Endoskopická retrográdní cholangiopankreatikografie (ERCP)	74
3.9.9	Perkutánní transhepatální cholangiografie (PTC)	79
3.9.10	Endoskopická cholangioskopie	79
3.9.11	Laparoskopie	80
3.10	Jaterní biopsie (<i>D. Haufťová, J. Ehrmann</i>)	80
3.10.1	Jaterní biopsie u ikterických stavů	81
4	Syndromy provázející hepatobiliární onemocnění	85
4.1	Cholestáza (<i>D. Haufťová, J. Ehrmann</i>)	85
4.1.1	Definice	85
4.1.2	Patogeneze	85
4.1.3	Klinický obraz	86
4.1.4	Diagnostika	86
4.2	Jaterní selhání (<i>J. Ehrmann</i>)	88
4.2.1	Akutní jaterní selhání	88
4.2.1.1	Definice	89
4.2.1.2	Patogeneze	89
4.2.1.3	Klinický obraz	89

4.2.1.4	Laboratorní nález	91
4.2.1.5	Diagnostika	91
4.3	Jaterní encefalopatie (<i>J. Ehrmann</i>)	92
4.3.1	Definice	92
4.3.2	Patogeneze	92
4.3.3	Klinický obraz	93
4.3.4	Diagnostika	94
4.4	Portální hypertenze (<i>J. Ehrmann</i>)	96
4.4.1	Definice	96
4.4.2	Patogeneze a klinický obraz	96
4.4.3	Diagnostika a diferenciální diagnostika	98
4.5	Ascites (<i>J. Ehrmann</i>)	100
4.5.1	Definice	100
4.5.2	Patogeneze	100
4.5.3	Klinický obraz	100
4.5.4	Diagnostika a diferenciální diagnostika	102
4.6	Jícnové varixy (<i>J. Ehrmann</i>)	103
4.7	Hepatorenální syndrom (<i>J. Ehrmann</i>)	104
4.7.1	Definice	104
4.7.2	Patogeneze	104
4.7.3	Klinický obraz	105
4.7.4	Diagnostika	105

SPECIÁLNÍ ČÁST .....

5	Prehepatální ikterus (<i>I. Krč</i>)	109
5.1	Klinické nálezy u hemolytických anémií	111
5.1.1	Akutní hemolýza	111
5.1.2	Chronická hemolytická anémie	111
5.1.3	Aplastické krize	112
5.1.4	Splenomegalie	112
5.2	Hemolytické anémie korpuskulární	113
5.2.1	Hereditární sférocytóza a eliptocytóza	113
5.2.2	Paroxysmální noční hemoglobinurie	113
5.2.3	Nedostatek glukóza-6-fosfátdehydrogenázy (favismus)	114
5.2.4	Nedostatek pyruvátkinázy	114
5.2.5	Hemoglobinopatie	114
5.3	Hemolytické anémie extrakorpuskulární	115
5.3.1	Hemolytické anémie s tepelnými autoprotilátkami	115
5.3.2	Hemolytické anémie s chladovými protilátkami	116
5.3.3	Hemolytické anémie u infekcí	116
5.3.4	Polékové hemolytické anémie	116
5.3.5	Hemolytické anémie při mechanickém a toxickém poškození erytrocytů	117
5.3.6	Zieveho syndrom	117

6	Hepatální ikterus	119
6.1	Akutní virové hepatitidy (<i>P. Husa</i>)	119
6.1.1	Akutní virová hepatitida A	120
6.1.2	Akutní virová hepatitida B	122
6.1.3	Akutní virová hepatitida C	125
6.1.4	Akutní virová hepatitida D	128
6.1.5	Akutní virová hepatitida E	130
6.1.6	Akutní virová hepatitida G	131
6.1.7	Akutní hepatitidy podmíněné jinými hepatotropními viry	132
6.1.7.1	Infekce TT virem	132
6.1.7.2	Infekce virem Epstein-Barrové (EBV)	133
6.1.7.3	Infekce cytomegalovirem (CMV)	135
6.2	Chronické hepatitidy (<i>P. Husa</i>)	137
6.2.1	Chronická virová hepatitida B	140
6.2.2	Chronická virová hepatitida C	142
6.2.3	Autoimunitní hepatitidy	143
6.3	Jaterní postižení u infekčních chorob (<i>P. Husa</i>)	145
6.3.1	Bakteriální infekce jater	146
6.3.1.1	Pyogenní jaterní absces	146
6.3.1.2	Tuberkulóza jater	146
6.3.1.3	Aktinomykóza jater	147
6.3.1.4	Jaterní syfilis	148
6.3.1.5	Leptospiróza	149
6.3.1.6	Jiné bakteriální choroby postihující játra	149
6.3.2	Protozoární infekce jater	150
6.3.2.1	Amébový absces jater	150
6.3.2.2	Malárie	151
6.3.2.3	Jiné protozoární choroby	151
6.3.3	Helmintózy postihující játra	152
6.3.3.1	Jaterní schistosomóza (bilharzióza)	152
6.3.3.2	Echinokokóza	153
6.3.3.3	Alveokokóza	153
6.4	Jaterní cirhóza (<i>J. Ehrmann</i>)	154
6.4.1	Etiologie a patogeneze	154
6.4.2	Klinický obraz	157
6.4.3	Laboratorní nálezy	159
6.4.4	Histologický nálezy	159
6.4.5	Diagnostika	159
6.4.6	Prognóza	161
6.5	Primární biliární cirhóza (<i>J. Ehrmann</i>)	162
6.5.1	Etiologie a patogeneze	163
6.5.2	Klinický obraz	163
6.5.3	Laboratorní nálezy	164

6.5.4	Histologický nález	164
6.5.5	Diagnostika	164
6.5.6	Prognóza	165
6.6	Alkohol a játra (<i>J. Ehrmann</i>)	166
6.6.1	Kinetika alkoholu	166
6.6.2	Metabolismus etanolu a patogeneze jaterního poškození	167
6.6.3	Klinický obraz	168
6.6.3.1	Jaterní steatóza	168
6.6.3.2	Alkoholická hepatitida	169
6.6.3.3	Jaterní cirhóza	170
6.7	Toxické jaterní poškození (<i>J. Ehrmann</i>)	170
6.7.1	Poškození jater léky	172
6.7.1.1	Etiologie a patogeneze	173
6.7.1.2	Klinický obraz	174
6.7.1.3	Diagnostika	176
6.7.1.4	Jaterní biopsie	177
6.7.1.5	Prognóza a doporučení	177
6.7.2	Otrava houbami	178
6.7.2.1	Pravé otravy houbami	178
6.8	Metabolická jaterní onemocnění (<i>D. Haufťová, J. Ehrmann</i>)	179
6.8.1	Jaterní steatóza a nealkoholická steatohepatitida	179
6.8.2	Wilsonova choroba	182
6.8.3	Hereditární hemochromatóza	184
6.8.4	Porfýrie	186
6.8.4.1	Porfýria cutanea tarda	186
6.8.4.2	Porfýrie erythrohepatální	187
6.8.5	Vzácné metabolické choroby postihující játra	187
6.8.5.1	Galaktosemie	187
6.8.5.2	Amyloidóza jater	187
6.8.5.3	Glykogenózy	188
6.8.5.4	Deficit alfa-1-antitrypsinu	188
6.8.5.5	Hereditární tyrozinemie	189
6.8.5.6	Cystická fibróza	189
6.9	Jaterní poškození při kardiovaskulárním onemocnění (<i>J. Ehrmann</i>)	189
6.9.1	Patogeneze	190
6.9.2	Klinický obraz a laboratorní nález	190
6.9.3	Diferenciální diagnostika	191
6.9.4	Prognóza	191
6.10	Játra a těhotenství (<i>J. Ehrmann</i>)	192
6.10.1	Hyperemesis gravidarum	193
6.10.2	Icterus gravidarum – rekurentní cholestáza těhotných	193
6.10.3	Akutní těhotenská jaterní steatóza	193
6.10.4	Preeklampsie, eklampsie	194

6.10.5	HELLP syndrom	194
6.10.6	Ruptura jater	195
6.10.7	Virové hepatitidy v těhotenství	195
6.10.8	Chronické hepatitidy a jaterní cirhóza	195
6.10.9	Cholelitiáza a těhotenství	195
6.10.10	Poškození jater při hormonální antikoncepci	196
6.11	Ikterus po transplantaci jater (<i>D. Hauftová</i>)	196
6.11.1	Chirurgické příčiny ikteru po napojení žlučových cest	196
6.11.2	Ikterus v souvislosti s rejekcí	197
6.11.2.1	Definice rejekce	197
6.11.2.2	Hyperakutní rejekce – masivní hemoragická nekróza jater	197
6.11.2.3	Akutní reverzibilní rejekce	197
6.11.2.4	Chronická ireverzibilní rejekce	197
6.11.3	Ikterus po transplantaci v souvislosti s infekcí	198
6.11.3.1	Infekce v časném období po transplantaci	198
6.11.3.2	Návrat původní virové hepatitidy	198
6.11.3.3	Virové infekce postihující jiné orgány, ale i játra	199
6.11.4	Ikterus po návratu původního onemocnění	199
6.12	Nádory jater (<i>V. Procházka</i>)	199
6.12.1	Benigní nádory jater	199
6.12.2	Maligní nádory jater	200
6.12.2.1	Hepatocelulární karcinom	200
6.12.2.2	Fibrolamelární karcinom	201
6.12.2.3	Hepatoblastom	201
6.12.3	Metastatické postižení jater	201
7	Posthepatální ikterus (<i>V. Procházka</i>)	203
7.1	Žlučové kameny	204
7.1.1	Cholecystolitiáza	204
7.1.2	Choledocholitiáza	208
7.2	Záněty žlučových cest	210
7.2.1	Cholecystitida	210
7.2.2	Cholangitida	211
7.3	Onemocnění Vaterovy papily	213
7.3.1	Periampulární nádory	213
7.3.2	Benigní léze Vaterovy papily a jejího okolí	214
7.4	Choroby pankreatu	214
7.4.1	Maligní nádory pankreatu	214
7.4.2	Pankreatitida	218
7.5	Nádory žlučového systému	219
7.5.1	Benigní nádory	219
7.5.2	Karcinom žlučníku	220
7.5.3	Karcinom žlučových vývodů (cholangiokarcinom)	221

7.5.4	Metastázy v oblasti hilu jater	223
7.6	Pooperační a potraumatické stavy na žlučových cestách	223
7.6.1	Únik kontrastní látky mimo žlučovody	225
7.6.2	Strikтуры	227
7.6.3	Obstrukce	228
7.6.4	ERCP a komplikace laparoskopické cholecystektomie	229
7.7	Benigní strikтуры žlučovodů	236
7.7.1	Patogeneze	236
7.7.2	Klinický obraz	236
7.7.3	Laboratorní nález	237
7.7.4	Diagnostika a léčba	237
7.8	Sklerózující cholangitida	237
7.8.1	Primární sklerózující cholangitida	237
7.8.2	Sekundární sklerózující cholangitida	243
7.9	Cysty a kongenitální biliární abnormality	244
7.9.1	Fibropolycystická choroba	244
7.9.1.1	Polycystická choroba jater	244
7.9.1.2	Kongenitální fibróza jater	245
7.9.1.3	Cysty choledochu	246
7.9.1.4	Caroliho nemoc	246
7.9.1.5	Mikrohamartomy (von Meyenbergův komplex)	249
7.9.1.6	Solitární cysty	249
7.9.2	Kongenitální biliární abnormality	249
	Literatura	255
	Přehled použitých zkratk	263
	Rejstřík	267